

SZÁRAZ PÁL

Samila

Egyszer volt, hol nem volt. Napkelet országában, Perzsiában élt egy nagyon boldog királyi család. A királyi párnak egyetlen kis leánya volt, aki olyan szép volt, hogy mindenki megcsodálta.

A király és a királyné minden kincsüknél jobban szerették a gyönyörű szép királyleányt, akinek Samila volt a neve. A király kertjében egy gyönyörű halastó volt, amelyben aranypikkelyű halak úszkáltak. Samila egyszer az aranyhalas tó partján tarka-színes pillangókat kergetett, s amint hálójával egy aranyszárnyú pillangóra csapott le, ez elkezdett sírni, és így szólt Samilához:

– Szépséges királykisasszony, engedj el, hadd repüljek haza, otthon vár az édesanyám.

– Nem engedlek el, nálam maradsz.

– Szépséges királykisasszony – szolt ismét a kis pillangó –, majd megbánod, hogy kegyetlen vagy, bánatot okozol nekem és édes jó anyámnak.

Samila azonban kacagva vitte haza a szegény kis pillangót. Otthon gombostűre tűzte, és egy nagy sárga dobozba rakta.

*

Samila már régen elfelejtette a szegény, aranyszárnyú pillangót, amikor egyszer kiment a halastó mellé, és beleült a csónakba. Hirtelen erős vihar kerekedett, s Samila hirtelen kibukott a csónakból, mert a hullámok felborították. Kiáltozni kezdett. A kiáltozást meghallotta a király kertészének a fia. Csónakba ült és a hang után evezett, s kimentette a fuldokló királykisasszonyt. A csónakjába fektette.

Otthon Samilát rögtön lefektették, orvosokat hívtak hozzá. Sokáig feküdt betegen, s a nagy ijedtségtől elvesztette beszélőképességét. Amikor felgyógyult, szomorúan kiült a királyi parkba, s a kezében egy nagy sárga doboz volt. Azt nézegette, abban volt a szegény aranyszárnyú pillangó is.

Egyszer egy tudós ember jött a napkeleti, perzsa király országába, s felkereste a királyt.

– Királyom, hallottam, hogy szerencsétlenül járt a gyönyörű leányod. Messze országból jövök, meg akarom őt gyógyítani. A tél hazájában, ahol mindig hideg van, van egy forrás, amely soha nem fagy be. Ennek vizét az élet vizének nevezik. Ez a víz a jeges hegyek tetején folydogál, s ha ebből a

SZÁRAZ PÁL (1954, Nagysurány, Szlovákia) író, költő. Nagyfödémesen él. Legutóbbi kötetei: A sah drágakövei (novellák, 2017), Dombon törik a diót (Nyitra környéki mondókák, gyermekjátékok, 2017).

vízből ihatna a leányod, megint beszélni tudna. A jeges hegyek tetejére azonban csak olyan ember tud feljutni, aki soha életében rosszat nem cselekedett. Hirdesd ki az országban, talán akad, aki a jeges hegyek tetejére elmer menni.

A király kihirdette, hogy aki elmegy a jéghegyek tetejére és hoz az élet vizéből, annak adja fele országát és egyetlen leányát.

Másnap százával jelentkeztek a délceg legények, hogy útnak induljanak. Hónapokon keresztül gyalogoltak, amíg oda értek, ahol soha sincs nyár. Telt az idő, s a sok legény közül egyetlenegy sem jött vissza.

A király újból kihirdette az országában a korábbi felhívását. Most már csak két legény jelentkezett. De ezek a legények sem jutottak fel a jeges hegyek tetejére. Mielőtt a hegytetőre értek volna, ők is megfagytak.

Sírt a király és a királyné, hogy nem akadt egyetlen tisztalelkű legény sem az országban.

Egyszer a király szomorúan sétált az aranyhalas tó mellett. Bánatosan nézett a tó vizére. Ott dolgozott a király kertészének a fia, aki Samilát kimentette a tó vizéből. A kertészfiú meglátta a bús királyt, s így szólt hozzá:

– Királyom, miért búsul?

– Hogyne búsulnék, fiam, amikor egyetlen leányom már vagy hat esztendeje nem tud beszélni.

– Ne szomorkodjék, királyom, elmegyek én a jeges hegyek tetejére, elhozom a királykisasszonynak az élet vizét.

A király így szólt:

– Kár volna, ha még eggyel több fiatal élet veszne oda.

Másnap a kertészfiú elbúcsúzott édes szüleitől.

Két hónap múlva odaért, ahol a tél hazája volt. Nekiindult a kertészfiú felfelé a jeges hegyeknek. Amikor felért, egy öregemberrel találkozott, akinek földig érő, fehér szakálla volt, a fején pedig báránybőr sapka. A kertészfiú megismerte azt az öreget, aki a királynak azt ajánlotta, hogy az élet vizéből igyon a néma királykisasszony, s akkor ismét beszélni tud majd.

– Isten hozott, öcsém! Régen vártalak. Elvezetlek oda, ahol az élet vize folyik.

A kertészfiú elindult az öreggel. Amikor odaértek, az öregember így szólt:

– Látod, fiam, ez az élet vize! Vedd le a kulacsodat, merítsél belőle, és vidd el haza, a szerencsétlen királykisasszonynak.

A kertészfiú megköszönte az öregember jószágát, s nagy boldogan indult hazafelé.

Nagy volt az öröm a királyi palotában, amikor megtudták, hogy a kertészfiú hazaérkezett. A király örömeiben átölelte és megcsókolta, s levezette a kertbe, ahol Samila szomorúan üldögélt. A kertészfiú átnyújtotta a csutoráját. A szép királykisasszony ivott az élet vizéből, és rögtön újból tudott beszélni.

– Köszönöm neked, te derék fiú – mondta neki –, most már másodszor mentteted meg az életemet.

Ahogy ezt a szépséges királykisasszony kimondta, a király abban a pillanatban odaadta a kertészfiúnak fele országát, és feleségül adta hozzá egyetlen leányát, a gyönyörű Samilát.

Így lett az egyszerű, tiszta életű kertészlegényből király.

Salernói emlék

Venado és felesége, Sónia egyszerű emberek, de volt bennük egy regényes vágyódás, azért délre mentek nászútra. Venado volt az ábrándozó, Sónia viszont úgy vélte, hogy szívesen adná Olaszország regényes élményeit egy értékes gyöngy nyakékért.

Mégis eljutottak Nápoly álomvilágába, és megcsodálták a salernói öböl kékes szikláit.

Békésen elfogyasztották vacsorájukat a hotel teraszán, aztán sétáltak egyet a csillogó tenger partján. Ekkor látják, hogy egy gyengén öltözött ember csengőt lóbál a kezében, a másikban újságok, maga köré csődíti a népet.

– Santia gróf villáját kirabolták, fényes nappal. A rablók nagy értékű ékszereket vittek magukkal...

Mesébe illő pénzüsszegeket mondott, eladott pár újságot, azután továbbment.

Az emberek elszéledtek, néhányan az újságárus után szaladtak... Sónia remegő hangon kérdezte férjétől:

– Hol lakik ez a Santia gróf?

Venado még rá sem ért kijelenteni, hogy erről sejtelve sincsen, amikor egy választékosan öltözött úr, bizonyára szintén idegen, megszólalt:

– Errefelé nagyon sok gróf és báró lakik. Ott a hegyoldalon vannak a villák, sorban egymás mellett.

Sónia megjegyezte:

– Ez a vidék nem lehet valami biztonságos...

– Hát kérem – mosolygott reá az idegen –, ez a banda majdnem minden héten kifoszt egy előkelő villát. Ravasz banda, csak azt viszi el, amit könnyű elszállítani, jórészt ékszert, és ezt aztán éjszaka eladja az idegennek.

– Igazán? – álmélkodik Venado.

– Miért csodálkoznak ezen? Ha ismernék e vidék népszokásait, ez ugyan nem lepne meg önöket. – Botjával egy sötét mellékutcára mutatott. –

Ott van egy lebuji, ahol gitárszó és vadul keringő táncosnők közt, potomon áron herdálják el a rabolt ékszereket a betörők.

Az idegen elsétált.

Venado és Sónia kissé megijedtek. Milyen közelségben férnek meg békésen a bűn és a szépség! Visszamentek a vendéglő teraszára, hogy egy kancsó salernói bor mellett elüldögéljenek még vagy egy óracsukat. Capri felől villámlani kezdett.

Így telt-múlt egy félóra. Majd tompa harangzúgás: tizenegy óra. Egyszerre csak Sónia felugrott mosolyogva.

– Mindjárt jövök!

– Hová méész?

– A szobámba.

És eltűnt. Venado tovább ábrándozott.

A vendéglős már eloltotta a lámpát a söntés felett. Venado fizetett, és bosszúsan ment fel a nyikorgó falépcsőn, hogy megszidja szószegő kis feleségét. Mi leli? Megígéri, hogy visszajön, és egy álló óráig elmarad? Vagy talán elfáradt, lefeküdt egy kicsit, és alszik már? Kissé megbékélve nyomta le Venado a kilincset, beszólt a szobába, aztán villanyt gyújtott, és szinte sóbálvánnyá dermedt: a szoba üres! Venado kétségbeesetten kiáltott a hotel csendjében:

– Sónia!

A szálloda portása felsietett.

– Uram, a felesége leszaladt a strandra.

– Mikor! – lihegte Venado.

– Ennek egy órája.

Reszketve szaladt ki a hotelből. Vastag csöppekben hullt az eső. A szél felborzolta a tengert, a vihar hegymagasságig verte fel a hullámokat. Sónia nevét kiáltozva rohant erre-arra. Semmi válasz. Hirtelen eszébe jutott az idegen és a rablói-história. Ettől még jobban megrémült. Rohant lefelé a magányos parton, arra, ahol Saloino bűntanyája van. Az esőcseppek doboltak Venado fején és vállán, de ő nem bánta a jeges hideget. Két tenyeréből tölcseért csinált, és kiáltott:

– Sóniiia!

– Venado!

A fiatalasszony egy kapualjból került elő, vidáman, nevetve.

– Hol voltál, Sónia?

– Ott, a kapu alatt, mert nagyon esik.

– Hol maradtál ilyen soká?

– Gyere a hotelba, ott mindent elmondok.

Hazasiettek. A hotel szobájában Sónia kibogozta zsebkendőjét, csodaszép fehér gyöngysort szedett ki belőle.

– Idenézz, Venado! Ezt vettem négyszáz líráért ott lenn az utcán, ahol az éjjeli börze van.

– Kedvesem – mondta Venado és égő fejét fogta –, kedvesem, lopott holmit veszel? Tudod-e, hogy mit tettél?

Sónia duzzogva rántott egyet a vállán, és becsomagolta zsákmányát. A fiatal pár összeveszett, duzzogva kívánt egymásnak jó éjt, aztán elaludtak.

Másnap kezdődött az ügy kellemetlen része. Férjének határozott kívánságára Sónia nem akasztotta ugyan nyakába az ékszer, de a parton mégis megszólította egy rendőr:

– Megfigyelték a nagyságos asszonyt, amikor a Santia gróf villájából rabolt holmi egy részét megvette.

– A feleségem nem tudta, hogy azt a nyakéket lopták.

– Az ár, amit adott érte, ennek mégiscsak ellentmond.

A detektív magával vitte Sóniát. Venado nem mehetett velük, de biztosították, hogy értesítést fog kapni.

Estefelé jött a detektív:

– Uram, beszélnem kell önnel.

Fölmentek Venado szobájába, és hamarosan megegyeztek. Szerencsére ezt a fickót meg lehetett vesztegetni. Kap ezer lírát, ezért hazaengedi a letartóztatott nőt. De még az éjjel el kell hagyniuk az országot.

Csakhamar megjött Sónia. Elmondta, hogy udvariasan bántak bele, de szigorúan őrizték. Amikor túl voltak a határon, a fiatal pár megkönnyebülten sóhajtott fel.

– Sónia, ígérd meg, hogy soha többé ilyet nem teszel!

Minden baj ellenére mégiscsak az asszony volt okosabb. Eferdingben kinyitotta a bőröndjét és diadalmasan mutatta:

– Itt a gyöngysor! Tízszer annyit ér, mint az útiköltség, a váltságdíjjal együtt. No látod, milyen okos a feleséged?!

Venado tátott szájjal bölintott, igen!

Otthon aztán megállapította egy ékszerész, hogy ez a pompás gyöngy nyakék egyszerű paraffinból való hamisítvány. Úgy adják el, hogy az egyik közhírré teszi: kiraboltak egy főúri villát, a másik megmutatja, hol merre van a zugbörze, a harmadik hamis igazolvánnyal adja a detektív szerepét, letartóztat, és hagyja, hogy megvesztegessék. Santia gróf viszont sohasem létezett. Salernói emlék.